

УДК 330.13

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-100-2>

Леонідов І. Л.

Український державний університет науки і технологій

ІНФРАСТРУКТУРА ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПРИВЛАСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ: РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ

У статті розкрито формальні елементи інфраструктури інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в національній економіці України. Окреслено інфраструктуру інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту як результат вирішення перешкод відтворення привласнення його акторів. Виокремлено в інфраструктурі інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту формальні інститути, що сприяють розширеному відтворенню кластерів його акторів. Виділено формування інтелектуальних послуг, що сприяють зменшенню трансакційних витрат в інфраструктурі інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту відповідно кластерам акторів його привласнення. Практична значущість результатів дослідження визначена в придатності для державного регулювання ефективного розвитку пріоритетних видів промислової діяльності в Україні при високому ступені наукового супроводу на новітній технологічній основі.

Ключові слова: інфраструктура, привласнення інтелектуального продукту, інформаційно-цифровий продукт, інституціоналізація, інтелектуальні послуги, інноваційна економіка.

Постановка проблеми. Залежність ефективності інфраструктури інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту від упорядкування трансакційних витрат сприймається як незаперечний факт. З ним ототожнюється також відома спроможність інтелектуальних послуг сприяти зменшенню трансакційних витрат. Можливість складових інфраструктури інституціоналізації привласнення інтелектуального продукту демонструвати «спеціалізацію» функцій з надання інтелектуальних послуг поки що лишається на рівні гіпотези.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи для вивчення проблематики привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, особливо в тренді розвитку теорії інтелектуальних послуг та сучасного етапу знаннево-інформаційної революції, створювалися цілою низкою зарубіжних та вітчизняних науковців. У наробітках відомих дослідників містяться теоретичні та емпіричні результати вивчення інтелектуальних послуг, в т.ч. властивих інфраструктурі інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, а саме: розвиток інформаційно-цифрової економіки у глобальному та національному розрізі (В. Базилевич), глобальна інформаційно-мережева знаннева економіка (О. Білорус), смарт-промисловість (В. Вишневецький [1]), інституційна архітектоніка інформаційно-мережевої економіки (А. Гриценко [2]), «розумна спеціалізація» при організації процесів цифровізації (І. Єгоров [3]), цифровізація економіки в частині цифрових трансформацій та цифрового розвитку (Ю. Залознова), знаннево-інформаційні ноумени і феномени в економіці (В. Тарасевич [4]), а також ринок інтелектуальних послуг (П. Ден Хертог [5], Р. Лаш [6], В. Македон [7], Л. Матросова [8], О. Ярмач [9]) та ін. Не викликає сумніву, що наведені фундаментальні та емпіричні розробки науковців обґрунтовують економічні відносини з приводу інтелектуальних послуг як умови привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту. При цьому, лишається простір для наукового аналізу складових інфраструктури інституціоналізації привласнення інтелектуального продукту їх можливостей до надання інтелектуальних послуг, придатних, скажімо, для повоєнного відновлення національної економіки.

Метою статті є виявлення формальних елементів інфраструктури інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту та їх функцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. З авторського погляду, вивчення основ інфраструктури інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в ракурсі надання інтелектуальних послуг передбачає акцент на виявленні її (інфраструктури) елементів, скажімо, за спеціалізацією функцій для представлення інтелектуальних послуг. Відповідно такого підходу, в цій інфраструктурі, насамперед, фіксується формалізація наступних елементів: організаційних правил, нормативно-правових законів, традицій і зразків господарювання. Після цього, аналізується можливість відображення складовими інфраструктури інституціоналізації привласнення інтелектуального продукту певної «спеціалізації» функцій з надання інтелектуальних послуг відповідно соціально-економічних кластерів (творців, продуцентів, посередників-підприємців) акторів привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту.

Певне сприяння розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в кластері творців являється після досягнення критичного обсягу послуг фінансування досліджень. Традиційними засобами стимулювання таких послуг вважаються: саморегулювання, стихійність та самоорганізація їх надання (в товарних умовах), а також, задоволення потреб суспільства, захист конкурентного середовища (при державному регулюванні економіки). Громадянське регулювання зазначених послуг схиляється до надання інтелектуальних послуг заходами фондів сприяння кредитуванню, утворених на пайовій основі. Прикладом успішного їх функціонування можна вважати Європейський «Фонд сприяння кредитуванню малого бізнесу». Особливостями його інтелектуальних послуг є поручництво по «зобов'язанням», у т.ч. дослідників (щодо витрат, кредитів, лізингу та ін.), перед уповноваженими банками.

Наступне сприяння розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту у взаємодії кластерів

«творці-продуценти» виявляється у консультативних послугах. Недоліки відособленості (через консалтингові фірми, бізнес-інкубатори тощо) та тоталітарності (через структури ВНЗ, патентні бюро та ін.) поширення таких інтелектуальних послуг нівелюються через громадянські заходи, що стимулюють об'єднання на принципах асоціації спеціалізованих консалтингових фірм, інноваційних центрів та ін. структур. Громадянські асоціації розкривають перспективи розширеного відтворення привласнення інтелектуального продукту у взаємодії зазначених кластерів, насамперед, через волонтерів інтелектуальних послуг: надання консультацій з організації підприємств «під дію», допомога з реструктуризацією підприємств, забезпечення консультативно-інформаційним супроводом підприємств (від створення до самостійного успішного виходу на ринок), пошук інвесторів інноваційних проектів та багато іншого.

Ще одне сприяння розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту у взаємодії кластерів «творці-підприємці» пов'язується з послугами підготовки і перепідготовки фахівців із надання (й споживання) подібних послуг. Перспективні засоби підвищення доступності і якості інтелектуальних послуг формуються на основі державно-приватного партнерства, яке передбачає асоціацію нематеріальних та фінансових ресурсів приватного бізнесу та держави, удосконалення управління об'єктами соціальної сфери досвідом бізнесу та ін. Прикладом подібних засобів, успішних в країнах розвинених і тих, що розвиваються, є приватна фінансова ініціатива (PFI), що залучила приватний сектор до проектування, створення,

обслуговування інфраструктурних об'єктів Англії; державно-приватне партнерство у шкільних освітніх програмах Єгипту, Мексики; приватна ініціатива фінансування, проектування, управління школами в Новому Південному Уельсі (Австралія) тощо [10, с. 136]. Для удосконалення державно-приватного партнерства в сфері надання інтелектуальних послуг заходи громади пропонують: організацію взаємодії між адміністрацією і студентами навчального закладу в формі наглядових, піклувальних, управляючих та інших видів рад, розташованих у навчальних закладах; лобювання інтересів навчального закладу, проведення сумісних акцій; створення Асоціації випускників тощо.

Таким чином, розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в кластері творців можуть сприяти інтелектуальні послуги в частині: фінансування досліджень, консалтингу, підготовки і перепідготовки фахівців (рис. 1). Спеціалізовані функції з надання зазначених послуг виявлено у таких складових інфраструктури як: фонди сприяння кредитуванню, асоціативні консалтингові фірми, асоціації ресурсів приватного бізнесу та держави.

Прояв довгострокової тенденції випереджаючого зростання сфери послуг (у т.ч. й інтелектуальних) обумовлений як процесами спеціалізації та диверсифікації надання відповідних послуг, так і зростанням ролі принципів кооперації й доповнюваності. З одного боку, це знаходить свій прояв в універсалізації інтелектуальних послуг, у розробці і прийнятті уніфікованих принципів та правил взаємодії, прихильності інтегративним інструментам та нормам обслуговування в сфері інтелектуальної діяльності. З іншого боку, царина

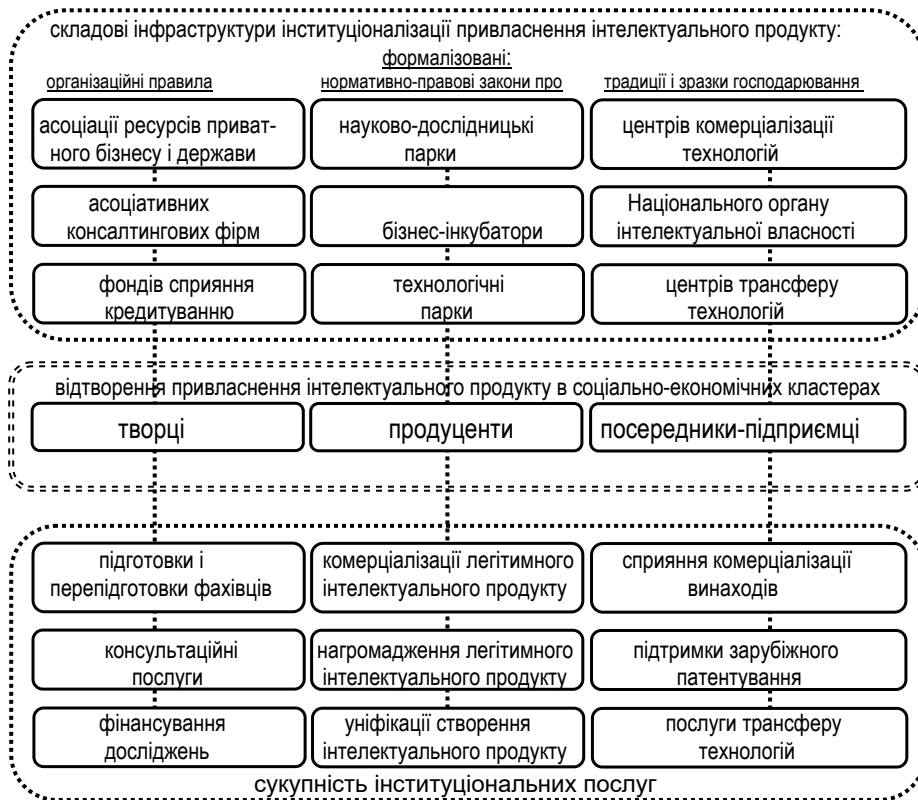

Рис. 1. Агрегування елементів інфраструктури інституціоналізації привласнення легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту за «спеціалізацією» функцій з надання інтелектуальних послуг

Джерело: розроблено автором

інтелектуальних послуг в соціально-економічному кластері продуцентів традиційно спеціалізується на легітимації інтелектуального продукту, наприклад, юридичними фірмами, оцінщиками тощо.

Так, у послугах уніфікації створення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту виявляється наступне сприяння розширеному відтворенню його привласнення у взаємодії кластерів «продуценти-творці». Причиною масштабного зростання інтелектуальних послуг у ХХІ, що почало рахуватися у відсотках ВВП, визнається саморегульоване урізноманітнення і доступність легітимного інтелектуального продукту, а наслідком – монополізм «інформаційно-комунікативного» типу [10, с. 128]. Для його запобігання Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України (Держінформнауки) виконує функції схожі з бізнес інкубаторами західних країн: стимулює створення малих підприємств, шляхом участі в організації й фінансуванні, та наданні інтелектуальних послуг за пільговими цінами для зниження фінансових витрат і скорочення часу на освоєння цих послуг. Прикладами позитивних результатів можуть бути створення випробувального стенду для літака АН-140, турбодетандерів для газопроводів, когенераційних установок, випуск продукції з відомими торговими марками «Торчин-продукт», «Мільвіда» та інші [11, с. 14], а суперечливих – піднесення частки інноваційно-активних підприємств України до 18–20 % (протягом 1996–1998 рр.) та зниження цієї частки до 10,5 % (після 2010 р.). Останнє актуалізувало заходи громади із дотримання принципу доброчесності шляхом безоплатного доступу до перевірки текстів (у т.ч. й заявок на легітимацію інтелектуального продукту) на ознаки плагіату, наприклад на он-лайн ресурсах: StrikePlagiarism (<http://Plagiat.pl/>), Advego Plagiatius (<https://advego.com/plagiatius/>), Copyscape (<https://www.copyscape.com/>), Contentyoda (<http://contentyoda.com/>) та ін.

У послугах нагромадження легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту виявляється наступне сприяння розширеному відтворенню привласнення інтелектуального продукту в кластері продуцентів. Оскільки, законодавча основа їх діяльності, тосовно технологічних парків в Україні, в складі Концепції науково-технологічного розвитку України, Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технопарків» та ін., не передбачає легітимацію інтелектуального продукту без його трафаретизації. Остільки, послуги з нагромадження легітимного інтелектуального продукту, створеного у наукових установах, відкривають перспективи технопаркам для його підготовки до подальшої комерціалізації. Прикладом дієвості податкового стимулювання та послуг нагромадження легітимного інтелектуального продукту технопарків може бути успішний розвиток Інституту електрозварювання та Інституту монокристалів [11, с. 34–35]. Однак, звуження масштабів комерціалізації інтелектуального продукту в інших технопарках актуалізувало інституціоналізацію принципу наукової етики (за Мертоном) та заходи громадськості з подолання «обмеженості пошукових операцій», скажімо, у он-лайн сервісах патентного пошуку (Patent Lens, WikiPatents, PRIORSMART та ін.) через створення відкритих баз даних об'єктів інтелектуальної власності, таких, як: USPTO (<http://www.uspto.gov/patents/process/search/index.jsp> – база даних патентного відомства США

з кількома мільйонами патентів за період з 1976 р.), Canadian Patents Database (<http://patents.ic.gc.ca/opic-cipo/cpd/eng/search/advanced.html> – база даних патентної служби Канади із понад 1.9 млн патентів за період з 1869 р.), Esp@cenet (<http://er.espacenet.com/> – база даних Європейського патентного відомства «European Patent Office» має більш 60 млн. патентних заявок і патентів), УКРПАТЕНТ (<http://base.ukrpatent.org/searchINV/> – база даних патентів на винаходи й корисні моделі України), ЕАПВ (<http://www.eapatis.com/> – Євразійське патентне відомство має понад 30 локальних патентних баз даних) тощо.

У послугах комерціалізації легітимного інформаційно-цифрового інтелектуального продукту виявляється наступне сприяння розширеному відтворенню привласнення інтелектуального продукту у взаємодії кластерів «продуценти-підприємці». Відповідно до законодавчої основи інтелектуальних послуг дослідницьких парків (в складі Закону України «Про наукові парки», «Про науковий парк “Київська політехніка”» та ін. [11, с. 18]) передбачене обмеження розробок інтелектуального продукту до стадії технологічного нововведення. В свою чергу, досвід товарних умов діяльності наукових парків засвідчує актуальність їх функцій із формування сприятливого середовища для підготовки до комерціалізації інтелектуального продукту, створеного у наукових організаціях. В умовах недостатності приватного фінансування комерціалізації інтелектуального продукту актуалізуються цільові комплексні програми як основа реалізації крупних програмні заходів держави, на кшталт: бізнес-інкубаторів малих інноваційних підприємств, різних науково-інноваційних центрів (науково-дослідницьких парків, технологічних парків) тощо. Поширенню зазначених послуг сприяє громадська активність із залучення тисячі дослідників та творчих обцин (за Л. Лессінгом) з різних країн світу до виконання глобальних наукових і освітніх проектів, наприклад, операційна система «Лінукс», каліфорнійський університетський проект «Домашні мережі», Канадська коаліція творців музики (CCMC), Фонд вільного програмного забезпечення (Free Software Foundation), електронні бібліотеки, наукові й освітні проекти «наука без кордонів» та «освіта без кордонів», енциклопедичний ресурс «Вікіпедія» та ін. [12, с. 367].

Таким чином, розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в кластері продуцентів можуть сприяти інтелектуальні послуги в частині: уніфікації створення інтелектуального продукту, нагромадження та комерціалізації легітимного інтелектуального продукту (рис. 1). Спеціалізовані функції з надання зазначених послуг виявлено у таких складових інфраструктури як: бізнес-інкубатори, технологічні та науково-дослідницькі парки.

Загальною характеристикою складових інфраструктури інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в кластері посередників-підприємців вважається їх виникнення, переважно, на базі наукових організацій (університетів, інститутів НАН та ін. [10, с. 129]). Серед відмінностей таких складових інфраструктури виділяється їх спеціалізація на інтелектуальних послугах та відповідне функціональне призначення: просування на ринок розробок, створених кооперацією наукових організацій

та бізнесу [10, с. 129] (центри комерціалізації технологій); трансфер інтелектуального продукту (розробок і високотехнологічної інноваційної продукції) від наукових організацій та університетів до промислових компаній (центри трансферу технологій); забезпечення інтелектуальними послугами підприємств малого інноваційного бізнесу (Національний орган інтелектуальної власності).

У послугах з трансферу технологій виявляється наступне сприяння розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту у взаємодії кластерів «підприємці-творці». Традиційні можливості активізації подібних високотехнологічних послуг в товарних умовах визнаються у венчурних фондів та прямому фінансуванні на принципах партнерства у володінні та розпорядженні між державою та приватним бізнесом, що проявляється в [13]: загальності цілей державних й приватних партнерів; розподілі відповідних витрат і ризиків партнерів з фіксацією цього в офіційних документах (контрактах, договорах та ін.). На жаль, наслідком формалізації норм Закону України «Про управління державним майном» є перешкоди створенню високотехнологічних послуг, наприклад, господарським товариством за участю бюджетної організації (державного наукового інституту, університету). Поряд з цим, від заходів поширення послуг з трансферу технологій в національній економіці України очікується подолання мотиваційних перешкод, наприклад, не заінтересованості приватного власника купувати інтелектуальний продукт університетів та наукових інститутів навіть у формі дослідних зразків. Причина – необхідність додаткового авансування капіталу у проведення експериментальних розробок. Приклади усунення таких перешкод демонструють країни ЄС, де надання послуг з трансферу технологій від університетів і науково-дослідних інститутів забезпечується за рахунок державного бюджету в межах програм підтримки трансферу технологій, програм доопрацювання отриманих результатів до рівня продукту, готового до комерціалізації [12, с. 34]. Врахування такого міжнародного досвіду в програмно-цільовому розвитку академічного сектору науки може бути підґрунтям державного регулюванні трансферу українських технологій. При цьому, правочини на об'єкти права інтелектуальної власності, створені за кошти бюджету України, закріплювалися за Міністерством освіти і науки, Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації, які фінансували науково-технічні проекти в рамках державних цільових комплексних програм. На жаль, у контролі за розподілом таких правочинів на трансфер технологій визнається недостатнє врахування міжнародного досвіду та важливість відповідної допомоги з боку громадськості.

При наданні інтелектуальних послуг з підтримки зарубіжного патентування виявляється таке сприяння розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту у взаємодії кластерів «підприємці-продуценти». Популяризація програм з надання послуг допомоги патентування за кордоном [12, с. 36] відкриває перспективи поширення патентного захисту, як основи для випуску національними академічними установами легітимних форм інтелектуального продукту та їх експансії на сегменти міжнародного ринку. В товарних умовах пріоритет надання послуг експертизи заявок

на винаходи постає раціональним вибором між мотивами комерційної придатності поданих заявок на винаходи й корисні моделі та регламентом законодавчих норм рівноправності усіх заявок щодо видачі патенту. Відносно останнього, держава регулює надання послуг експертизи заявок на винаходи шляхом підвищення технологічного способу їх виробництва, наразі, до рівня автоматизованого. Наприклад, в Укрпатенті впроваджена форма експертизи заявок на основі системи «Винаходи» (як сукупності автоматизованих робочих місць та технологічних баз даних) та інформаційних технологій пошуку релевантних щодо заявлених винаходів у патентних базах розвинених країн світу (у т.ч. через Інтернет) [12, с. 27]. Для споживачів послуг удосконалюється технологія електронного подання заявок на винаходи до Укрпатенту через Інтернет. Подібна комунікація обумовила взаємодію державного і громадянського регулювання з приводу оцінки оперативності надання послуг з розгляду заявок на винаходи, забезпечення «прозорості» для заявника стадій розгляду заявки (у т.ч. і через інформаційно-довідкову систему на сайті Укрпатенту) тощо.

У послугах комерціалізації винаходів виявляється наступні стимули розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в кластері посередників-підприємців. Можливості механізму саморегулювання послуг із сприяння комерціалізації винаходів обумовлені конкуренцією підприємців, що дотримуються норм добросовісної підприємницької діяльності (схожі функціями існують у оцінників, аудиторів і можуть бути створені для контролю в сфері освіти, науки). На жаль, за межами можливостей такого механізму виявляються заходи боротьби, що призводять до звуженого відтворення зазначеного привласнення через нестачу коштів на покриття витрат наукоємних підприємств в частині: патентного пошуку і патентно-ліцензійної роботи; виготовлення дослідних зразків технологій і продукції, а також просування їх на ринок (виставки, реклама); впровадження нових інноваційних проектів малими підприємствами тощо. Звісно, певні перспективи розширеного відтворення привласнення інтелектуального продукту в кластері посередників-підприємців відкриваються після конкурсного відбору національних наукоємних підприємств до субсидування витрат із спеціальних європейських фондів. Заходи державного регулювання наближають такі перспективи шляхом популяризації та «стандартизації» діяльності Національного органу інтелектуальної власності та Укрпатенту. Прикладом може бути створена за дорученням Кабінету Міністрів України база даних «Перспективні винаходи України» [12, с. 29], послуги із занесення даних до якої надаються на підставі рішень Експертної Ради Національної академії наук України з питань науково-технічної експертизи інноваційних проектів технологічних парків про визнання винаходів перспективними за науково-обґрунтованими критеріями. Подібна регламентація (вільного доступу через мережу Інтернет) привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту покликана сприяти комерціалізації інтелектуального продукту українських винахідників, інженерно-технічних працівників і науковців, привласненню інтелектуального продукту на ринку внутрішньому та міжнародному, наданню допомоги інвесторам з вибору напрямків авансування капіталу. Така

регламентація «формалізує» проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «Винахід року», де передбачається додаткова наукова експертиза в формі оцінки відповідності конкурсних винаходів сучасному рівню наукових і технічних знань, тенденціям науково-технічного прогресу, принципам державної інноваційної політики тощо, без широкого залучення громадськості. Доцільним є участь громадськості в експертних радах з відзначення кращих патентів за окремими номінаціями (наприклад, «перше місце», «кращий винахід в регіоні», «кращий винахід серед молоді» тощо), при висвітленні у засобах масової інформації, при наданні рекомендацій для претендентів на представництво у базі даних «Перспективні винаходи України» [12, с. 30].

Таким чином, розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в кластері посередників-підприємців можуть сприяти інтелектуальні послуги в частині: трансферу технологій, підтримки зарубіжного патентування та сприяння комерціалізації винаходів (рис. 1). Спеціалізовані функції з надання зазначених послуг вивязано у таких складових інфраструктури як: центри інноваційно-технологічні, трансферу технологій, їх комерціалізації.

Як бачимо, в інфраструктурі інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в Україні поступово кристалізується складові, що відображають певну «спеціалізацію» функцій з надання відповідних інтелектуальних послуг. Характер і рівень розвитку такої інфраструктури визначає умови зменшення трансакційних витрат, як перешкод розширеного відтворення привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в соціально-економічних кластерах його акторів.

Висновки з проведеного дослідження. За результатами аналізу формальних елементів інфраструктури інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту та їх функцій, можна зробити такі висновки:

1) з'ясовано формальні елементи інфраструктури привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту: організаційні правила (для фондів сприяння кредитуванню, асоціативних консалтингових фірм, асоціації ресурсів приватного бізнесу та держави), нормативно-правові закони (стосовно бізнес-інкубаторів, технологічних та науково-дослідницьких парків), традиції й зразки господарювання (центрів трансферу технологій, їх комерціалізації та Національного органу інтелектуальної власності);

2) у формальних елементів інфраструктури привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту розкрита певна «спеціалізація» функцій з надання відповідних інтелектуальних послуг. Характер і рівень їх розвитку визначає умови зменшення трансакційних витрат, як перешкод розширеного відтворення привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в соціально-економічних кластерах його акторів;

3) окреслено різновиди інтелектуальних послуг, що сприяють розширеному відтворенню привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту в соціально-економічних кластерах його акторів: фінансування досліджень, консалтингу, підготовки і перепідготовки фахівців (в кластері творців), уніфікації створення інтелектуального продукту, нагромадження та комерціалізації легітимного інтелектуального продукту (в кластері продуцентів), трансферу технологій, підтримки зарубіжного патентування та сприяння комерціалізації винаходів (в кластері посередників-підприємців);

4) подальші дослідження мають бути спрямовані на моделювання заходів регулювання функцій складових інфраструктури інституціоналізації привласнення інформаційно-цифрового інтелектуального продукту, що може сприяти ефективного розвитку окремих видів промислової діяльності в Україні при високому ступені наукового супроводу на новітній технологічній основі.

Список використаних джерел:

1. Вишневецький В. П. Цифрові технології та проблеми розвитку промисловості. *Економіка України*. 2022. № 1. С. 47–66. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.01.047>
2. Гриценко А. А. Економічні суперечності глобалізації та локалізації в умовах гібридної війни та післявоєнної реконструкції: монографія. Київ : ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». 2022. 636 с.
3. Єгоров І. Ю., Рижкова Ю.О. Інноваційна політика та імплементація розумної спеціалізації в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 3. С. 48-64.
4. Тарасевич В. Теоретичний вимір інформаційно-цифрової економіки: основи і система первинних інформаційних феноменів. *Економіка України*. 2021. № 1(710). С. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.01.003>
5. Den Hertog P. Capabilities for Managing Service Innovation: Towards a Conceptual Framework. *Journal of Service Management*. 2010. Vol. 21. № 4. P. 490–514.
6. Lusch R. Service-Dominant Logic: Continuing the Evolution. *Journal of the Academy of Marketing Science*. 2008. № 36. P. 1–10.
7. Македон В. В., Валіков В. П., Рябик Г. Є. Розвиток світового ринку ділових інтелектуальних послуг під впливом економіки 4.0. *Нобелівський вісник*. 2019. № 1 (12). С. 59–71. DOI: <https://doi.org/10.32342/2616-3853-2019-2-12-7>
8. Матросова Л. М., Єчина Л. В. Інтелектуальні послуги як чинник інноваційного розвитку економіки України. *Економічна теорія та право*. 2016. № 3(26). С. 56–68.
9. Ярмук О. В. Інтелектуальні послуги: особливості виробничої функції. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Випуск 2. С. 27-30.
10. Тарасевич В. М. Євроінтеграційний вимір національної економіки України : монографія. Дніпро : ПМП «Економіка», 2019. 166 с.
11. Бодров В. Г., Рябцев Г. Л., Соколова О. М., Сагайдак В. Є. Економіка. Суспільство, Влада. Актуальні проблеми державного управління в умовах економічних і суспільних трансформацій : наук. зб. Київ : Псіхея, 2012. 152 с.
12. Шовкун І. А. Високотехнологічні послуги у зовнішній торгівлі: світовий досвід та українські реалії. *Економіка України*. 2013. № 9. С. 47-72.
13. Public-private Partnership for Innovation: Policy Rationale, Trends and Issues. Organization for Economic Cooperation and Development. Brussels: European commission, 2003. 100 p.

References:

1. Vyshnevskiy V. (2022) Cifrovi tekhnologii ta problemi rozvritku promislivosti [Digital technologies and problems of development of industry]. *Economy of Ukraine*, no. 1, pp. 47–66.

2. Hricenko A. (2022) Ekonomichni superechnosti globalizacii ta lokalizacii v umovakh gibridnoi vijni ta pisljavoennoi rekonstrukcii [Economic contradictions of globalization and localization in the conditions of hybrid war and post-war reconstruction]. Kyiv: NAS Ukraine, GO «In-t econ. and prognostics. NAS Ukraine.
3. Egorov I., Rizhikova Y. (2018) Innovacijna politika ta implementacija rozumnoi specializacii v Ukraïni [The innovative policy and implementation of smart specialization are in Ukraine]. *Economics and prognostication*, no. 3, pp. 48–64. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2018.03.048>
4. Tarasevych V. (2021) Teoretichnij vymir informacijnno-cifrovoi ekonomshki: osnovy i sistema pervinnikh informacijnih fenomeniv [Theoretical dimension of information-digital economy: foundations and system of primary information phenomena]. *Economy of Ukraine*, no. 1 (710), pp. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.01.003>
5. Den Hertog P. (2010) Capabilities for Managing Service Innovation: Towards a Conceptual Framework. *Journal of Service Management*, vol. 21, no. 4, pp. 490–514.
6. Lusch R. (2008) Service-Dominant Logic: Continuing the Evolution. *Journal of the Academy of Marketing Science*, no. 36, pp. 1–10.
7. Makedon V., Valikov V., Rjabik E. (2019) Rozvitok svitovogo rinku dilovikh intelektual'nikh poslug pid vplivom ekonomiki 4.0 [Development of world market of business intellectual services under act of economics 4.0]. *Nobel announcer*, no. 1(12), pp. 59-71. DOI: <https://doi.org/10.32342/2616-3853-2019-2-12-7>
8. Matrosova L. M., Echina L. B., (2016) Intelektualni poslugi jak chinnik innovacijnogo rozvitku ekonomiki Ukraïni [Intellectual services as factor of innovative development of economy of Ukraine]. *Economic theory and right*, no. (26), pp. 56–68.
9. Jarmak O. (2014) Intelektualni poslugi: osoblivosti virobnochoi funkcii [Intellectual services: specific of productive function]. *Global and national problems of economics*, vol. 2, pp. 27–30.
10. Tarasevych V. (2019) Evrointegracijnij vimir nacionalnoi ekonomiki Ukraïni: monografija [Eurointegration measuring of national economy of Ukraine: monograph]. Dnipro: PSI «Economics».
11. Bodrov V., Rjabcev G., Sokolova O., Sagajdak V. (2012) Ekonomika. Suspilstvo, Vlada. Aktual'ni problemy derzhavnogo upravlinnja v umovakh ekonomichnikh i suspil'nikh transformacij: nauk. zbirnik [Economy. Society, Power. Actual problems of the state regulation in the conditions of economic and public transformations: sciences. coll.]. Kyiv: Psiheia.
12. Shovkun I. (2013) Visokotekhnologichni poslugi u zovnishnij torgovli: svitovij dosvid ta ukraïnski realii [Hi-tech services in foreign trade: world experience and Ukrainian realities]. *Economy of Ukraine*, no. 9, pp. 47–72.
13. *Public-private Partnership for Innovation: Policy Rationale, Trends and Issues*. Organization for Economic Cooperation and Development. (2003) Brussels: European commission.

Leonidov Ihor

Ukrainian State University of Science and Technologies

INFRASTRUCTURE OF INSTITUTIONALIZATION OF APPROPRIATION OF INFORMATIVELY-DIGITAL INTELLECTUAL PRODUCT: DELIVERY OF INTELLECTUAL SERVICES

Summary

The paper discusses of elements of infrastructure of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product. Evolution of scientific fundamental and empiric developments of the infrastructure was exposed. The economic relations concerning intellectual services how condition of appropriation of informatively-digital intellectual product was grounded in represented its scientific determinations. Authorial determination of content of infrastructure of appropriation of informatively-digital intellectual product was offered. The infrastructure of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product was outlined how a result of barriers out of reproduction of actors of its appropriation. Was circumscribe the elements of infrastructure of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product, namely: organizational rules (for the funds of assistance to crediting, associative consulting firms, association of resources of private business and state), normatively-legal laws (in relation to business-incubators, technological and scientifically-research parks), traditions and patterns of economics (centers of transfer of technologies, its commercialization and National organ of intellectual property). Delivery of intellectual services, what aimed to decreasing of transaction costs into the infrastructure of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product, was exposed. Was found out the varieties of intellectual services, what assistance of extended reproduction of appropriation of informatively-digital intellectual product in the socio-economic clusters of his actors, namely: financing of researches, consulting, tuition and retraining of specialists (in the cluster of creators), unification of creation of intellectual product, saving and commercialization of legitimate intellectual product (in the cluster of producers), the transfer of technologies, support of the foreign patenting and assistance to commercialization of inventions (in the cluster of mediators-entrepreneurs). Further researches must be goal-seeking to the modeling of measures of regulation of functions of elements of infrastructure of institutionalization of appropriation of informatively-digital intellectual product. Practical importance of the paper was represented in an availability for government regulation of development of local types of industrial activity in Ukraine with the high degree of scientific accompaniment on the newest technological basis.

Keywords: infrastructure, appropriation of intellectual product, institutionalization, informatively-digital product, intellectual services, innovative economics.